

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ
КОПЧЕ ЗА СЪН

chitanka.info

Тихо! Искате ли да надникнем в стаята, където е креватчето на малкия Оги? Добре. Ето ни вътре. Лампата е угасена и в тъмното се виждат само една картонена кутия от телевизор, пълна с играчки, и бялата възглавница, в която е потънала главицата на Оги. До него е полегнал и дядо му, тъй като Оги още не е свикнал да заспива сам — плаши го тъмният ъгъл отсреща. Там наистина се крие нещо, само че то никак не е страшно, дори напротив. Но после ще разберем какво е — сега да чуем какво си говорят двамата в тъмното.

— Ще има ли „Миш, Миш“? — пита дядото.

— Няма да има! — казва Оги. — Ще има приказка!

— Приказката утре! — казва дядо му.

— Утре ще си играя!

— Е, тогава вдругиден. Хайде!

Дядото се надвесва над Оги, подрусва бялата му възглавница и го приспива с думички, които сам си е измислил:

— *Миш, Миш, Миш,*
време е да спиш —
целият квартал
вече е заспал:
спинкат стъпалата,
спинкат перилата,
асансьорът спинка,
спрял като картинка.

Но Оги си знае своето:

— Не искам „Миш, Миш“! Искам приказка!

— А „сънливото копче“ държиш ли го?

— Държа го. Ама гушни ме!

— Ето!

Как сладко са се гушнаели двамата! Оги стиска копчето на пижамката си. То е специално — когато го държи, Оги по-лесно заспива.

— А може ли да го въртя? — пита той.

— Може, но малко.

— Защо?

— За да не се откъсне, защо! — казва дядо му. — И само по часовниковата стрелка.

— Какво значи? — не разбира Оги.

И дядото му показва.

— Значи ето така. Насам.

— А насам не може ли?

— Не.

— Защо?

— Защото времето ще се върне назад, ще стане рано и няма да можеш да заспиш.

— Ама аз не искам да спя!

— То се знае — казва дядо му. — Та за какво да бъде приказката?

— За рибки! — казва Оги съвсем наслуки.

— Добре, за рибки — казва дядо му. — Само че трябва да я измисля. Затвори си очичките!

— Затворих ги.

— Без да ги стискаш.

Но какво става? Както всяка вечер, и този път откъм картонената кутия долитат музика, звънтене, гласове. Играчките на Оги още не искат да се укротят. Чуйте ги само какво говорят в лявото му ушенце (това, което не е затиснато от възглавницата):

*— Какво правиш бе, Оги, всички тука те чакат!
Вертолетът излита и под пара е влакът!*

*— Оги, пусни ни в кревата —
няма да вдигаме шум!
По̀ е приятна играта,
щом се играе наум!*

*— Циркът започва! Циркът започва!
Цирк чуждестрански на българска почва!
Купувай билети, купувай билети —
десет места не са още заети!*

— Аз съм твоят часовник, макар малко наужским,

*но си имам махало и виж как го клатушкам:
Тик-так,
тик-так,
часовете във мен
са все за игри,
24 на ден
не ми стигат дори!*

*— Пожарна! Пожарна!
Пътувам за Варна!*

*— Какво, че вече нощ е,
играта няма край!
Недей заспива още!
Играй! Играй! Играй!*

Само че докато играчките пищят и звънтят в кутията, от другия ъгъл на стаята (онзи тъмния, за който казахме) иде съвсем друг глас. И чудно е, че той шепне съвсем тихо, но Оги все пак го чува, и то с дясното си ушенце (това, което е затиснато от възглавницата). Ето какво му казва тихият глас:

*— Аз съм съня ти,
аз съм съня ти,
но лицето ми ти не познаваш, защото
колкото пъти,
колкото пъти
съм ти идвал на гости, а ти спиш във леглото.*

*Но това е шега,
хайде, спи и сега
сред сребърни нишки,
сред танци на мишки,
сред чисти въздишки —
на големите даже
аз пречиствам сърцата,*

*а какво да се каже
за съня на децата?*

Но докато шепне Сънчо, дядото е намислил приказката си.

— Хайде! — казва той. — Започваме... Имало едно време три рибки. Едната била послушна. И втората била послушна. А третата, и тя също била послушна, само че малко напротив. Майка им ги извикала веднъж и им казала: „Децата, трябва да се пазите много от въдиците!“

— Какво е въдица бе, дядо? — пита Оги в тъмното.

— Ще чуеш — казва дядото. И продължава: — „Въдицата, деца — казала майката на рибките, — е една кука, с която хората ни ловят. Мушват я в един червей и я пускат, вързана за конец, във водата. Ако някоя глупава рибка лапне червея, хваща се на куката и я издърпват. Затова, деца мои, като видите червей:

*имайте предвид
старата поука:
ако е извит,
значи е със кука!*

Запомнихте ли?“ И двете рибки една след друга казали: „Запомних, майчице!“ „Запомних, майчице!“ Само третата също казала: „Запомних, майчице!“, но после прибавила на себе си: „Само че малко напротив!“ ... Добре, но един воден червей ги чул и...

— Дядо, има ли водни червей? — пита Оги.

— Има в интереса на приказката — казва дядо му. И продължава: — Един воден червей, значи, ги чул и си казал:

*„Ах, ах, ах,
играта им разбрах,
не ме е вече страх
от рибешки стомах!
Вместо в дупка*

да се крия,
като кука
ще се вия.
Тъй страхът им, че съм с въдица,
ще ме пази нощ и ден —
не разбирам: отде въдят се
толкоз хитрости във мен?“

И ето, първата рибка се приближила до червея и той, като я видял, веднага се извил на кука и станал неподвижен. Тя го огледала от всички страни и си казала:

„Имам аз предвид
старата поука —
този е извит,
значи е със кука.“

И се отдалечила. А червеят почнал да танцува от радост зад гърба ѝ:

„Ах, ах, ах,
играта им разбрах,
не ме е вече страх
от рибешки стомах!“

С втората рибка се случило същото. И тя, като видяла червея, си казала:

„Този е извит,
значи е със кука.“

И също отминала. И червеят пак затанцувал:

*„Ах, ах, ах,
играта им разбрах...“*

Но тогава край него минала третата рибка. А тя била тази, дето била послушна, само че... как беше?

— „Малко напротив!“ — казва Оги. Той никоя подробност не забравя.

— Да — казва дядото. — Тя видяла извития червей, но си казала:

*„Нямам аз предвид
никаква поука.
Аз съм страшен кит —
я ела ми тука!“*

И отворила една голяма, лакома уста. Червеят изпищял:

„Имам въдица! Имам въдица!“ Но непослушната рибка го лапнала — ам! — и готово! И така свършила приказката... Хайде сега да спим!

Но Оги не е доволен.

— И защо го лапнала? — казва той плачливо.

— Защото рибките се хранят с червеи — обяснява дядо му. — Хайде!

— А той защо нямал кука?

— Защото куката би била дидактика. Ти знаеш ли какво е дидактика?

Оги, разбира се, не знае какво значи тази „възрастна“ дума. (И вие не я знаете, но това няма значение.) На него само му е мъчно за червея. А дядо му е вече подхванал своята приспивка:

*— Миш, Миш, Миш,
няма ли да спиш?
Запуши ушета —
Сънчо вече шета!
Затвори очички,*

*както правят всички,
че на твоя дядко
времето е кратко
и не бива, Миш,
да му го хабиш...*

Само че играчките от картонената кутия отново се обаждат в едното ушенце на Оги:

*— Луноход №5
с апарат-автомат:
щом не може напред —
врът! — и тръгва назад.
Ела насам,
слезни от кревата —
без теб съм сам
като на Луната!*

*„Дядо и ряпа“! „Дядо и ряпа“!
Дядо чете ме, а Огито зяпа!*

Но в другото му ушенце гласът на Сьнчо от тъмния ъгъл пак надвива техните викове и звънтене:

*... На големите даже
аз пречиствам сърцата,
а какво да се каже
за съня на децата?...*

И дядото се мъчи да му помогне със своята приспивка, той друга бялата възглавница:

— Хайде, хайде, Миш,

*вече спинкат, виж,
мишките в Париж.
Хайде още малко,
че ще бъде жалко,
ако клепки ти
си склопил почти,
а не щеш да спиш...*

— Имам пиш! — казва Оги. Всички деца знаят това е много стара тяхна хитрост.

— Нямаш пиш! И не ме ядосвай, че... — казва дядото. И отново друсва възглавницата:

*— Хайде, хайде, Миш,
хайде, мой сладкиш!
Спят в гората всички
малолетни птички,
само едно птиче
тъй се инати, че
странно е защо
тъй постъпва то?
Всички спят ноще,
само то не ще.
Миш, Миш, Миш,
ако ти заспиш,
тайната тогаз
ще ти кажа аз:
тъй било, защото
бухалче било то!
Малко бухалче
като туй момче,
дето всяка ноц
ни умаломощ...*

— А защо не искало да спи? — пита в тъмното Оги.

— Защото бухалите — казва дядо му — спят денем, а нощем не спят.

— И не им ли се затварят очичките? — пита Оги.

— Не — казва дядото, — защото на тях клепките им са отдолу нагоре и като им натежат, не се затварят, ами се отварят още повече.

— А! — казва Оги. Това за клепките му се вижда много интересно. После прибавя: — Искам още една приказка.

— Само че последна! — съгласява се дядо му — За какво да бъде?

— За една котка — казва Оги. — Но дълга.

— Добре — започва дядо му. — Имало едно време една котка и тя била дълга от нас до трамвайната спирка...

— Ама как може? — подскача Оги. Това е вече подигравка с него!

— Нали искаше „дълга“? — казва дядо му.

— Приказката да е дълга! — казва Оги.

— Пък аз разбрах за котката — казва дядото. — Добре. Значи, имало една обикновена котка и тя се казвала...

— Мърла! — изпреварва го Оги. Тяхната котка се е казвала така.

— Чакай сега, кой разправя тук? — пита дядото.

— Ти — казва Оги, — но обаче аз искам за Мърла.

— Ще ти дам едно „но обаче“! Мърла я няма вече.

— Искам за нея!

— Добре. Тази Мърла, значи, си имала едно момченце за приятел...

— Оги! — казва Оги.

— Добре. И тя го запитала един ден: „Оги, може ли да изляза на улицата?“

— Може — казва й Оги от възглавницата. Той е забравил, че това е приказка. А дядо му продължава.

— „... Защото аз вече излязох — каза Мърла. — Много ми се разхождаше!“ Разхождала се, разхождала се и по едно време се спряла, мръднала си единия мустак, после другия и каза: „Мяууу, мирише ми на валериан!“ А трябва да знаеш, че котките ужасно обичат тази миризма. Щом я подушат, и тръгват към нея. И нашата Мърла тръгнала като пияна и говорела:

*„Ей ме, не ща,
но тръгвам все пак.
Има неща,
укрити във мрак.
Да, съществуват явления, значи,
необясними и надкотарачни!
Правя се,
че си ходя сама,
но ме влече
към таз миризма.
Да, съществуват...“*

Но докато говорела тези неща (вярно, малко неразбираеми за деца), в миг две ръце я сграбчили и мушнале в някаква торба, чул се шум на автомобил — и това е всичко. Приказката свършила и като я карала колата, Мърла си казала самичка:

*— „Миш, Миш, Миш,
време е да спиш...“*

Но хитростта на дядото не сполучва.

— Тя е котка — казва Оги.

— И ти си Оги, но пак ти викаме „Миш“. Хайде сега!

*Миш, Миш, Миш,
хайде да заспиш,
че ще провалиш
нашия престиж...*

— А къде я закарали? — иска да знае Оги. Той пита не от инат, а защото му е мъчно за Мърла.

— В зоологическата градина, къде! — казва дядото. — Там пазят такива редки животни като нея. Спи сега!

- Имам пиш!
- Нямах пиш и си затвори очичките!
- Искам да пия вода!
- Не искаш да пиеш вода!
- Искам да си я вземем!
- Не може. Там има един милион котки и няма да я познаеш!
- Я!
- И след това ще ни прави пакости!
- Няма!
- Добре, но на твоя отговорност?
- На моя отговорност!
- Взимаме си я и заспиваш?
- Да!

Дядото въздиша дълбоко в тъмната стая. И продължава приказката:

— Значи, Мърла си имала едно момченце...

— Оги! — казва Оги.

— По това се разбрахме. И този Оги си рекъл: „Отивам в зоологическата!“

— А как знаел, че е там?

— Как знаел ли? — казва дядото. — Ами така... Много просто... Знаел, защото тя, Мърла, като си играела с кълбото, конецът ѝ се завързал за опашката и колата като тръгнала, той се размотавал в кухнята. Оги тръгнал по конца и я намерил. И като я намерил, си я взел вкъщи. Хайде сега вече да спим!

Но той е направил една голяма грешка.

— А другите? — пита го Оги.

— Кои други?

— Другите котки. Ти нали каза „един милион“!

— Ами да, казах! — въздиша още по-дълбоко дядото. — И тези милион котки, такива, разни, от всички цветове, се били накатерили по решетките и се молели на Оги:

*„Тук сме от години,
ах, освободи ни!
Мяу!“*

*Бог те е изпратил,
наш безсънни Оги,
първи наш приятел
между вси двуноги!
Мяу!“*

Оги им казал: „Не мога, не мога!“ А те продължавали да мяukat:

*„За бога, за бога,
пусни ни навън!
Няма «не мога»,
щом е насън!“*

— Но аз още не спя — казва Оги от възглавницата. — И търся само една!

— Прав си — казва дядо му. — Но котките не искали да знаят за това. Те замяукали още по-силно:

*„Всяка от нас е една!
Всички сме тук без вина!
Съдбата ни е тук трагическа!
Това не е зоологическа!
Твойто зимно палто,
с каква кожа е то?“*

— Дядо — казва Оги жално, — може ли и тях да вземем?

Дядото сам се чуди защо е измислил приказката така тъжна, но всяко зло за добро — утре пак ще трябва да приспива Оги с приказка, а откъде да ги измисля все нови? Затова казва:

— Не може! Тях утре. Всяка вечер по една. Хайде сега да спим. Доволни ли сме?

— Не сме! — казва в тъмното Оги. Жално му е за котките, които са останали зад решетката. Но дядо му не го разбира.

— То се знае, ти си ненаситен — казва той. — Хайде сега заспивай!

*Миш, Миш, Миш,
време е да спиш,
свойто копче ти
леко завърти...*

Чувате ли? Отново спорят играчките от картонената кутия и Сънчо от тъмния ъгъл. Едно тенекиено автомобилче се оплаква:

*— Аз, горкото, аз, горкото,
счупи ми се колелото,
поправи ме, Оги мило,
изкорми и туй кормило!*

Една смешна кукла се обажда:

*— Аз съм Арлекино,
тръгвай с мен на кино!*

Но гласовете на всички други играчки са станали тихи и не се разбират. Уж канят Огито на игра, а говорят като Сънчо, който шепне нежно и приспивно своето:

*— ... сред сребърни нишки,
сред танци на мишки,
сред детски въздишки...*

Но Оги не иска да слуша и него:
— Не ми се спи! Искам да играя!

Той се е изправил в креватчето си и това вече ужасно ядосва дядо му.

— Слушай какво! — казва той много строго. — Да знаеш, че ще се скараме с тебе!

Но и Оги се нацупва:

— Иди си в кабинета да работиш! — казва той през сълзи.

— Какво? — казва дядо му.

И Оги отговаря:

— Иди си в кабинета да работиш! — и брадичката му потреперва.

Колко е тихо в тъмната стая! Чува се как колелата на трамвая свирят на завоя. Сега малкият Оги се чувства виновен.

— Спиш ли, дядо? — пита тихо той.

— Не — казва дядото в тъмното.

— А какво правиш?

— Мисля си.

— За какво си мислиш?

— За едно голямо животно — казва дядото.

Това е много любопитно за Оги. Той забравя за вината си.

— Какво животно?

— Такова — казва дядо му. — Което яде хартия.

— И Рекси яде — казва Оги. — Ти Рекси знаеш ли го?

— Как да не го знам!

— Аз му дадох един билет да яде и той го надупчи като машинката в трамвая.

— Хе-хе! — засмива се дядото. — Хайде сега...

— А твоето животно какво е? Отде взема хартия да яде?

— От едно чекмедже.

— Какво чекмедже?

— Такова. Пред корема му.

— Кенгуру е значи! — отгатва Оги.

— Позна — съгласява се дядо му.

— Разправи ми за него!

— Не е за разправяне тя!

— Тогава аз ще я разправя! — казва Оги. Какво си мисли дядо му, че той не може да съчинява приказки!? И ето го, започва: — Имало

едно време едно кенгуру и то си имало едно кенгурче и си играело с него...

— Там е работата — казва дядото, — че не си играело. Кенгурчето все подскачало около него и го молело: „Хайде да си поиграем бе, дядо! Хайде вземи ме в торбата си бе, дядо!“ Но старото кенгуру си държало в торбата един милион книги и му отговаряло:

*„Не може. В торбата
държа си творбата!“*

— Какво е „творба“ бе, дядо? — намесва се Оги.

— Тези книги, нали ти казах — обяснява дядо му. — Кенгурчето и то не знаело какво значи „творба“ и старото кенгуру му обяснило, че това е:

*„Единствен плод, единствен плод
на съдържателен живот!“*

„Ама и аз съм съдържателно! — примолило се кенгурчето. — Пусни ме да се гушна при него!“

Но старото кенгуру му отговорило:

*„В торбата ми няма
място за двама!
Бягай веднага,
недей ми дотяга,
че съм на косъм
да се ядосам!“*

„Искам да си играем! — казало кенгурчето. — Хайде бе, дядо! Хайде бе, дядо!“

„Ама ти ще ме оставиш ли, или ще ти плесна един!“ — казало старото кенгуру и вдигнало лапа.

Тогава малкото кенгурче се заплакало:

„У-у-у!“ — И го напуснало. Заминало си...

— А старото кенгуру защо не искало мъничко да си поиграе с него? — пита Оги. Вече никак не му се спи.

— Ами хайде де, виж му австралийския акъл! — казва дядото. — То разбрало, че е сгрешило, но било вече късно. Почнало да си търси внучето и да плаче:

*„Ах, какво направих,
как го изоставих!
То се е загубило,
то се е погубило!
Както голо рипа,
ще го спина грипа!“*

И както плачело, се досетило, че не само на внучето му, но и на самото него щяло да му бъде студено. Защото тази торба за какво, мислиш, му била дадена — да топли внучето си, но и внучето да топли него!

„Ах, ако го загубя, какво ще правя?“ — вайкало се старото кенгуру. Но при тези думи се досетило, че внучето му и досега, като растяло, ставало всеки ден друго и значи то, старото кенгуру, всички дни, през които не било с малкото, го било загубвало! (Не го ли разбираш това? Нищо. Ще го разбереш, като пораснеш.)

„Глупаво торбесто млекопитаещо! — казало си старото кенгуру. — Бягай да го търсиш!“

А за да стигне до Австралия, където било отишло внучето му, трябвало да мине морето и то скочило в него и заплувало. Но морето било много голямо и старото кенгуру започнало да губи сили и замалко щяло да се удави, защото книгите в торбата му натежали.

— Намокрили се — допълва Оги.

— Да — съгласява се дядо му. — И то почнало да ги изхвърля една след друга, една след друга и най-после стигнало до брега на Австралия. И понеже било много уморено, легнало на пясъка и заспало.

— Ама ще си намери ли внучето? — пита Оги.

— Разбира се — казва дядо му. — Само че първо трябва да си почине. Хайде спи, кенгуру! Спинкай и ти, Огинце!

*Време е да спиш,
на, за пример виж
даже кенгуруто,
дето е прочуто
с дългия си скок,
спинка със дълбок;
а пък ти не спиш,
мой чудесни Миш,
мое малко внуче,
мое кенгуруче,
мое кукумяче,
мое „но обаче“...*

Чувайте: приспивката на дядото става все по-тиха, по-бавна, по-сънна. Играчките в картонената кутия са заспали, а Сьнчо от тъмния ъгъл е изпълнил цялата стая и шепне вече в двете ушенца на Огито, в дясното и в лявото:

*... колкото пъти,
колкото пъти
съм ти идвал на гости, а ти спиш във леглото...*

— Аз не спя! — казва Оги на Сьнчо.

Сьнчо е много учуден и престава да шепне:

— Не спиш ли? Че кой хърка?

— Дядо.

— А ти защо не спиш?

— Защото не довършихме приказките — прошепва Оги. — И червея го глътнаха, и котките останаха за утре, и кенгурчето не се намери!

— Това ли било? Те, възрастните, какво ли разбират от приказки! — казва Сьнчо. — Сега ще ги довършим с тебе. Само трябва да държиш здраво копчето си. И значи, така: на другата сутрин старото кенгуру се събудило, намерило милото си кенгурче и двамата се прегърнали, за да не се разделят вече никога. Котките също избягали от клетката, защото пазачът им бил забравил да я заключи. А пък червеят — него рибката го била лапнала, само че малко напротив, и той изскочил жив и здрав от устата ѝ и се развикал:

*„Скачайте! Ура! Ура!
Всички да играят!
Приказката е добра,
щом добър е краят!“*

Само че, драги Оги, знаеш ли какво, аз отдавна искам да те попитам нещо. Кажй ми, на тебе клепките ти отдолу нагоре ли са, или от горе на долу, защото ако са от горе на долу, значи, че са може би отдолу надолу, а пък ако са отдолу надолу...

Думите на Сьнчо стават все по-неясни. Вече не се разбира какво говори. В стаята е тихо. И какво става? Бялата възглавница се помръдва, издига се във въздуха и леко излита през стъклото на прозореца, носейки със себе си малкия Оги — той е заровил бузка в нея и стиска в ръчица копчето на пижамката си.

Сладък сън, Оги!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.